



www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION



Nissatorpet 1 (Holmenkollen) i nyruggad skrud.

Foto: Lars Gezelius

informerar feb-25

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden. Ange namn och adress vid swich av medlemsavgift.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 070-49 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 070-395 22 85
S. Krängevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman	Konny Hörberg	Claud Youssif	Lotta Johansson
Villagatan 6	Vretgatan 11	Generalsgatan 46	Tyttorp Västergård 1
599 93 ÖDESHÖG	573 61 BOXHOLM	602 31 Norrköping	596 95 Väderstad
070-942 39 03	070-545 40 98	0702-443 07 03	073-382 99 60
ellenhultman@yahoo.se	konnyh@hotmail.se	claud.youssif@gmail.com	lotta_svensson_8@hotmail.com

Suppleanter:

Malin Granlund	Kim Arrio	Bo Håkansson	Peter Berglin
Bäckfors 135	Haghallsvägen 8	Karpstigen 2	Fortunagatan 33
592 94 VADSTENA	617 34 SKÅRBLACKA	587 91 TRANÅS	553 23 JÖNKÖPING
070-820 29 27	070-145 66 07	070-365 42 24	0723-50 90 90
malin@naturrus.se	swespy_kim@hotmail.com	bo.thomas.hakansson@telia.com	peter.berglin.birder@comhem.se

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Holmen, Nissatorpet 1, 599 93 Ödeshög **OBS, NY ADRESS!**

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2025 är 100 kr - inkl. ett digitalt info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

Verksamhet & inventeringar 2024

Lars Gezelius

2024 var stationens 61:a verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av våtmarksfåglar i Tåkern. Den publika verksamheten omfattade många visningar av ringmärkning, guidningar och föredrag i samarbete med naturum. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare och stationen var bemannad 168 dagar, vilket är lite mer än genomsnittet. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt en del publika insatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Kim Arrio, Göran Axelsson, Göran Bergengren, Torbjörn Blixt, Linus Donn, Benny Ekberg, Christer Elderud, Tommy Eriksson, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Athena Johansson, Lotta Johansson, Nica Motpan, Alessandra Munari, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Jan-Erik Nordqvist, Monica Ryttman, Göran Sanfridsson, Johanna Ström, Magnus Swenson, Tommy Tyrberg och Claud Youssif.

Väderåret 2024

Vintern inleddes med snö och kyla redan i slutet av november, och med undantag för kortare mildväder, höll kylan i sig till mitten av februari, då det plötsligt blev mycket varmt för årstiden. Sjön var frusen från sen november till slutet av februari. 1 april kom ett bakslag med en decimeter snö men 10 april gick sjön upp för denna vinter. Det blev en påtaglig vårflood och strandängarna var väl översvämmade. April blev tämligen blöt (även med snöbakslag inledningsvis) medan försommaren blev relativt varm och torr. Juli och augusti hade lite varmare än normalt men juli blev en rätt blöt historia. Därefter följde en tämligen varm/mild höst. I slutet av november och början av december kom ett par köldknäppar och en stor del av sjön frös till. Det var dock bara kortvarigt då återstoden av året blev mycket mildt.

Inventeringsresultat i korthet

Ett antal våtmarksarter inventeras särskilt enligt vårt uppdrag till Länsstyrelsen/Tåkernfonden och här kommer några korta resultat:

Ägretthäger: 21 påbörjade häckningar med 59 ungar i 18 bon konstaterades i nordvästra vassarna.

Rördrom: 67 revirhållande hanar konstaterades, ett rejält rekord!

Grågås: årets inventering slutade på 151 kullar, vilket är riktigt lågt.

Knölsvan: 16 kullar noterades i juni/juli, vilket är riktigt lågt.

Brun Kärrhök: 52 par lokaliserades under april-maj.

Trana: vi summerade till hela 43 par tranor på ängarna och i vassområden.

Småfläckig sumphöna: Endast tre spelande fåglar noterades i maj/juni.

Skrattmå: 3410 par påbörjade häckning, ett relativt högt antal

Fisktärna: 132 par påbörjade häckning, ungefär som 2023, men klart lägre än 2022.

Svarttärna: 10 par inledde häckning i Renstad yttre.

Trastsångare: 154 sjungande hanar noterades i maj-juni.

Vassångare: tio sjungande hanar noterades i maj-juni.

Pungmes: inga revir detta år heller och inga observationer.



Ringmärkningen 2024

Lars Gezelius

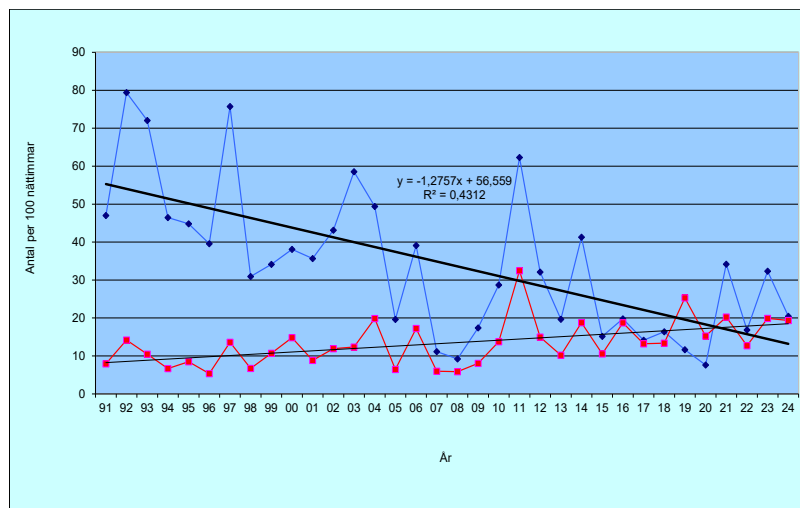
Under året ringmärktes 2385 fåglar av 58 arter och dessutom har 242 tidigare märkta fåglar kontrollerats. Nu har drygt 139000 fåglar märkts genom åren. Det blev ingen ny märkart, men det blev årsrekord för fiskmås (i Gryt) och grönsiska. Bland ovanligheter kan nämnas att stationens tredje busksångare fångades vid Glänås. Det blev höga antal för trastsångare och skrântärna (i Gryt). Totalt sett blev det ett genomsnittligt märkår strax över medianårs-summan som är 2305. I övrigt fortsätter vi att efterlysa grönsångaren. Ingen har märkts på 12 år nu.

Märkning av boungar

Under året märktes 453 boungar, vilket är färre än i fjol. Arbetet koncentrerades som vanligt på holkhäckande och kolonihäckande arter, de sistnämnda till del i Gryts skärgård. Skrattnås märktes i tämligen goda antal medan det inte blev så många fisktärnor i protokollet. Skrântärnorna hade ett hyfsat år i Gryts skärgård och 66 ungar märktes. Antalet märkta ungar i holkar blev 270, vilket är riktigt lågt och förstärker bilden av en skral häckningssäsong. Här var dock stare ett positivt undantag med 50 märkta boungar.

Höstmärkning

Den standardiserade ringmärkningen i vassmiljö genomfördes vid Renstad kanal och vid Glänås 1 juli till 5 oktober och omfattade 2055 nättimmar. Antalet nättimmar (nt) var i juli 925, i augusti 850, i september 262 och i oktober 18. Insatsen vid Glänås (1218 nt) var en och en halv gång så stor som vid Renstad kanal (837 nt). Vad gäller trender, (antal fåglar per 100 nt), kan vi konstatera att det blev ett skapligt år för sävsångare, men lite sämre för rörsångare. För sävsparv ser vi en glädjande liten uppgång efter flera år av minskningar. Rörsångaren har en klart nedåtgående trend. I år fångades 20 per 100 nt, vilket är under medeltalet 35. 19 sävsångare per 100 nt är klart över medelantalet 13 och arten har en svagt stigande trend. Sävsparv fångades med 1,6 per 100 nt, vilket är under medelantalet som är fyra. Den totala fångsten per nättimme av rör- och sävsångare samt sävsparv var 49 fåglar per 100 nt vid Glänås, men bara 30 vid Renstad kanal. Sex gånger fler rörsångare fångades vid Glänås jämfört med Renstad kanal, medan sävsångare hade ungefär samma fångst vid båda platserna. 21 sävsparvar fångades vid Glänås mot 12 vid Renstad kanal. Vi kan konstatera att det var väldigt lite bladlöss i vassen i år. Maj och juni var rätt normala sett till temperatur och nederbörd, medan juli bjöd på tre gånger så mycket regn som normalt. Under senhösten bedrevs fortsatt fångst vid Glänås (168 nt) som



Antal fångade rörsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar 1991-2024 och Glänås 2020-24.

Tabell. Antalet ringmärkta fåglar 2024. Inom parentes anges hur många som var boungar.

Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1	
M. Strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	1	(1)
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	1	(1)
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	77	(77)
Fiskmås <i>Larus canus</i>	8	(8)
Skrântärna <i>Hydroprogne caspia</i>	66	(66)
Svarttärna <i>Clidonias niger</i>	1	(1)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	16	(16)
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	4	(4)
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	2	
St. Hackspett <i>Dendrocopos major</i>	5	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	5	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	1	
Entita <i>Poecile palustris</i>	27	(10)
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	155	(66)
Talgöxe <i>Parus major</i>	123	(42)
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	31	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	24	
Stjartmes <i>Aegithalos caudatus</i>	21	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	52	(5)
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	13	
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	25	
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	399	
Busksångare <i>Acrocephalus dumetorum</i>	1	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	441	
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	7	
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	2	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	8	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	5	
Ärtsångare <i>Curruca curruca</i>	2	
Törnsångare <i>Curruca communis</i>	4	
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	6	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	15	
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	39	
Trädskräpar <i>Certhia familiaris</i>	6	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	2	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	50	(50)
Koltrast <i>Turdus merula</i>	10	
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	4	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	3	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	44	
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	107	(102)
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	1	
Pilfink <i>Passer montanus</i>	98	
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	1	
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	6	(4)
Trädpilärka <i>Anthus trivialis</i>	1	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	60	
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	9	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3	
Domherre <i>Pyrhula pyrrhula</i>	12	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	142	
Gråsiska <i>Acanthis flammea</i>	1	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	6	
Grönsiska <i>Spinus spinus</i>	172	
Gulsparr <i>Emberiza citrinella</i>	5	
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	46	
Antal arter: 58		

Summa: 2385 (453)

Räkningar av tranor, gäss & simfåglar 2024

Lars Gezelius

Gäss

Under vårsäsongen sågs **sädgäss** från 29.1 och vintern igenom. En sent notering var en fågel vid Glänås 18.5. Vårmax blev 5000 ex. 2.3, vilket är relativt högt. Bland dessa noterades 31 **tundrasädgäss**. I slutet av april hade de flesta dragit vidare. **Grågässen** sågs från 26.1. Högsta vårnotering blev 2220 ex. 9.3. **Bläsgässen** har under de senaste våarna rastat i allt högre antal. Denna vår blev det ett nytt rejält rekord med 1530 ex. vid räkningen 9.3. Liksom under de senaste våarna har många stannat rätt länge, denna vår t.ex. 600 ex. 1.5. **Spetsbergsgässen** rastar däremot mer sparsamt. 15 ex. rastade vid Ramstadvälten i februari, 6.3 räknades till 38 ex. på några lokaler och 11-12.4 rastade 10 ex. vid Åsberga. 670 sträckande **vitkindade gäss** noterades vid Glänås 5.5. och 250 ex. sågs vid Herrestad äng 8.4. 30 **prutgäss** flög förbi Bankängen 8.5. Ingen fjällgås noterades under våren.

Under hösten räknade vi vid sex tillfällen. **Sädgässen** kom i slutet av augusti, men toppnoteringen gjordes vid sista räkningen 18.11, dock med riktigt låga 4440 ex. Enstaka fåglar höll sig kvar året ut. **Grågässen** toppade 31.8 med en ny högsta notering för Tåkern med 30020 fåglar. Sista notering gjordes 23.12. **Spetsbergsgäss** rastade liksom tidigare år i sparsamma antal (1-4 ex.), men 20 november noterades 20 ex. Maxantal för **bläsgås** blev 440 ex. 26.10 och det torde vara höstrekord för Tåkern. **Vitkindade gäss** rastade i högre numerärer jämfört med de tre föregående höstarna. **Kanadagässen** rastar numera i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev 750 ex. Maxnoteringen från 2001 är på 6860 ex. 13.10 noterades 400 sträckande **prutgäss** vid Hov. Det torde vara rekord för Tåkern. Inte heller under hösten noterades några **fjällgäss**.

Tabell 2. Antalet individer av olika gåsararter vid höstens räkningar.

	17/8	31/8	14/9	12/10	26/10	16-17/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	13	490	780	3200	4440
Grågås <i>Anser anser</i>	21850	30020	18100	8770	2300	209
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	132	440	35
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	-	9
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	450	750	580	540	310	314
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	15	-	3	185	1050	20

Simfågelräkningar

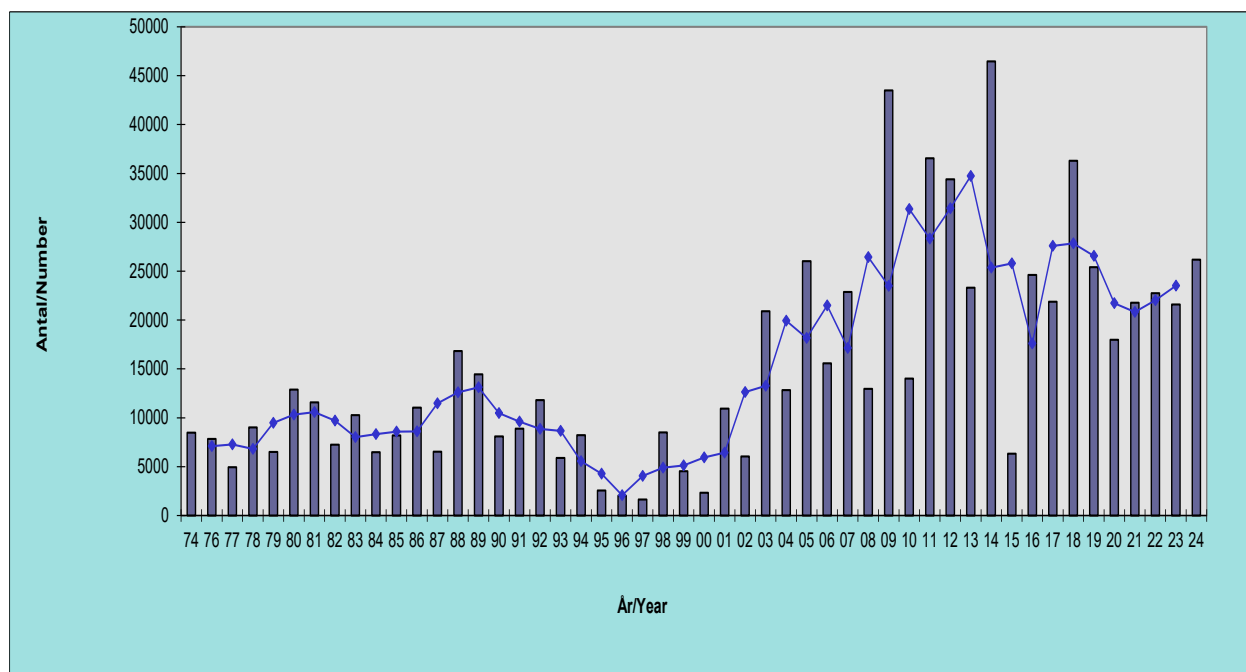
Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och septberräkningen men vid räkningen i oktober var det sämre siktförhållanden och några kompletteringar fick göras dagen efter. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälinge och Källstadviken. Nu har även Holmenmaden tillkommit som späder på antalet doppingar och simänder.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig från den tillfälliga bottennoteringen 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträfsse *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt god under 2024.

Antalet rastande simfåglar låg denna höst nära eller lite över genomsnittet för den senaste 10-års perioden. Höga antal var det för skäggdopping, knölsvan, ägretthäger, kricka, snatterand, skedand, stjärtand, vigg, knipa och sothöna. Normala antal, i närheten av medeltalen, var det för gräsand, bläsand och brunand. Några arter med antal lite under det normala var storskarv och salskrake. Utanför räkningarna kan nämnas minst 131 ägretthägrar vid Sjötuna 21.10, 100 salskrakar vid Hov 13.11 och en bergand därstädes samma dag.

Våren och sommaren

19.4 räknades 500 rastande **vigg**ar och 200 sothöns från Hovtornet. 9.5 räknades 2000 vigg och 1000 brunänder och 200 sothöns från Glänåstornet. 12 maj deltog vi i Svensk fågeltaxerings sjöfågelräkning med räkning på sju platser vid sjön; Holmenmaden, Renstad Kanal, Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov och Svälinge. Bl.a. summerades till 187 **skäggdoppingar**, 189 **vigg**, 113 **brunänder**, 1634 **knölsvanar** och 147 **sothöns**, vilket för de flesta av dessa var högre antal än året innan. I slutet av maj och i juni fanns i Tåkerns vassområden/kanaler minst 270 brunandshanar. Det är rimligt att tro att minst 100 par häckar i Tåkern.



Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2024. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

Tabell. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

	17/8 (14-23)	14/9 (14-23)	26/10 (14-23)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	290 (327)	824 (404)	752 (487)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	3 (0)	3 (0)	1 (0)
Svarthalsad dopping <i>Podiceps nigricollis</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	2 (1)	7 (1)	4 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	110 (230)	150 (378)	48 (134)
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	27 (20)	31 (19)	21 (15)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	119* (16)	68 (20)	37 (10)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	3200 (2717)	2860 (2749)	3875* (2342)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0 (2)	15 (6)	4 (23)
Svart svan <i>Cygnus atratus</i>	1 (0)	1 (0)	0 (0)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	3 (1)	0 (1)
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	1600 (1736)	4000 (4811)	3070 (5808)
Snatterand <i>Mareca strepera</i>	3630 (1772)	3250 (1908)	1850 (794)
Kricka <i>Anas crecca</i>	640 (635)	990 (403)	615 (242)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	910 (925)	711 (714)	335 (545)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	11 (15)	123 (59)	46 (38)
Årta <i>Spatula querquedula</i>	0 (1)	2 (0)	0 (0)
Skedand <i>Spatula clypeata</i>	31 (39)	125* (27)	55 (34)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	9400 (10213)	9670 (10847)	2020 (2156)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	1930 (1281)	3200 (1880)	2560 (1951)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	250 (139)	121 (188)	1010 (763)
Rödhuvar dykand <i>Netta rufina</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	0 (3)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	5 (1)	1 (19)	2 (44)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (1)	12 (71)	360 (261)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	12000 (15113)	15100 (11272)	4220 (3000)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	34159 (34183)	41265 (35778)	20885 (18649)
% av medelvärdet	100 %	115 %	112 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns "vänsjö". Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet i Riga och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmåsar. Engurestationen lever på knappa resurser och ett stöd är välkommet.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto/Swish. Märk inbetalningen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte vid naturum Tåkern, B-huset vid Glänås onsdagen den **19 mars 2025 kl. 18.30**.

Efter årsmötesförhandlingarna, bjuds i vanlig ordning på förtäring och ett föredrag om Tåkern och bygdens historia av Tommy Tyrberg.

Vårens gäs- och tranräkningar

Räknandet av rastande gäss börjar preliminärt 1 och 8 (ev 9) mars (lite beroende på vårens och gässens ankomst) och vi siktar på en särskild tranräkning även i början av april. Mer info kommer på hemsidan.

Anmälan till Bengt Andersson, 0705-49 06 09

eller Lars Gezelius 070-395 22 85

Efter räkning samlas vi i B-huset naturum, för fika och summering.

Självklart i bokhyllan!

Sänkt pris på vår fina jubileumsbok - 50 år med Tåkerns Fältstation. Intressant och rolig läsning kryddat med mängder av bilder från ett halvt sekel av fågelstudier vid Tåkern. **Prissänkt till 50 kr.**

Finns på naturum Tåkern och på Fältstationen, Holmenkollen. Beställ på mail till gezelius.lars@gmail.com, så skickar vi för 90 kr inkl porto. Betala då på Plusgiro 26 34 96 - 2 eller med Swish till 1230180471